

การศึกษาวិเคราะห์เรื่องเสภาเพื่อการเรียนการสอนวรรณคดีไทย

นายไพศาล วงษ์ศิริ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ภาควิชามัธยมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

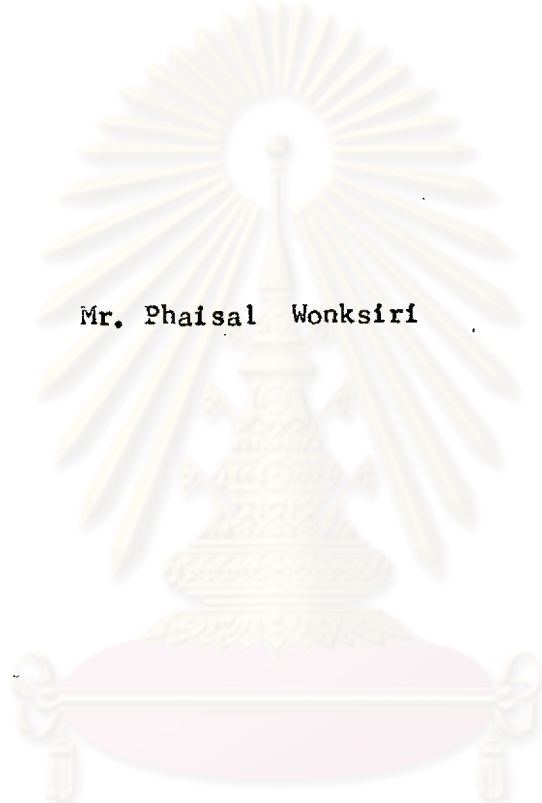
พ.ศ. 2526

ISBN 974-561-794-6

008192

I16822328

AN ANALYTICAL STUDY OF " SEPA " FOR THAI LITERATURE INSTRUCTION

Mr. Phaisal Wongsiri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Secondary Education
Graduate School

Chulalongkorn University

1983

ISBN 974-561-794-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาวิเคราะห์เรื่องเสภา เพื่อการเรียนการสอนวรรณคดีไทย
โดย นายไพศาล วงษ์ศิริ
ภาควิชา มัชฌมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ประภาศรี สีหอำไพ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

สุพรรณิการ์ บุรกด

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณิการ์ บุรกด)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

สุจิตต์ เพียรชอบ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิตต์ เพียรชอบ)

ประธานกรรมการ

ประภาศรี สีหอำไพ

(รองศาสตราจารย์ ประภาศรี สีหอำไพ)

กรรมการ

สุวิมลพร อุดมสิน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หรือมพรรณ อุดมสิน)

กรรมการ

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาวิเคราะห์เรื่องเสภาเพื่อการเรียนการสอนวรรณคดีไทย
 ชื่อนิสิต นายไพศาล วงษ์ศิริ
 อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ประภาศรี สีหอำไพ
 ภาควิชา มัชฌมศึกษา
 ปีการศึกษา 2525

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารวบรวมเกี่ยวกับเรื่องเสภาด้านประวัติความเป็นมา วิธีการขับเสภา จากเอกสารและบุหงาคูณูฎี
2. เพื่อวิเคราะห์ทัศนลักษณะด้านการใช้คำและวิเคราะห์ลีลาการขับเสภา
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูภาษาไทยเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอน วรรณคดีที่เป็นบทเสภา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยศึกษารวบรวมประวัติความเป็นมาของเสภา ประวัติครูเสภา วิธีการขับเสภา การทำกรับและการตีกรับเสภาจากเอกสารและบุหงาคูณูฎี
2. นำบทเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน 4 ประเภทคือ ชม รัก โกรธ โศก ประเภทละ 10 บทกลอน มาวิเคราะห์ทัศนลักษณะด้านการใช้คำควยแบบวิเคราะห์ผู้วิจัย สร้างขึ้น และนำเทปบันทึกเสียงขับเสภา 4 ประเภทที่ครูเสภา 2 ท่านขับให้เวลาประเภทละ 10 นาที มาวิเคราะห์ลีลาการขับควยแบบวิเคราะห์ผู้วิจัยคัดแปลงจากแบบวิเคราะห์พฤติกรรมทางวจาของแฟลนเคอร์ส (Flanders' Interaction Analysis Technique) โดยการหาการรอยละ เสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางและการบรรยาย

3. ส่งแบบสอบถามครูภาษาไทยผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ในจังหวัดอยุธยา ซึ่งเคยมีการเล่นการขับเสภาในอดีตและในกรุงเทพมหานคร ซึ่งยังมีการเล่น การขับเสภาอยู่ในปัจจุบัน จำนวน 93 คน ด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา นำมาวิเคราะห์ ทหารอยละ คาเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเสนอผลในรูปตารางและการบรรยาย ผลของการวิจัย

จากผลการศึกษาทางเอกสารและผู้ทรงคุณวุฒิได้มีการรวบรวมเรื่องราวต่อไปนี้คือ

1. การรวบรวมข้อสันนิษฐานความหมายคำว่าเสภาที่ผู้รู้ให้ไว้ ลักษณะของกลอน เสภา มูลเหตุ วิวัฒนาการ เรื่องที่ขับและแสดง 13 เรื่อง อุปกรณ์การขับ ประวัติครูเสภา ในอดีตและปัจจุบัน การละเล่นเกี่ยวกับเสภา การขับเสภาไทยที่เป็นบทสะท้อนอารมณ์คือ บทชม บทรัก บทโกรธ และบทโศก ในค่านกลวิธีการขับคือ การตีความและคำ การเริ่มต้นขับ ท่วงทำนองการขับ การขับเสภามธูและลาวในค่านประวัติและวิธีการขับ

2. ผลการวิเคราะห์การใส่คำในบทเสภาพพบว่า บทเสภาที่สะท้อนอารมณ์ทั้ง 4 ประเภท มีลักษณะคล้ายกันคือ แต่ละบทมีเสียงวรรณยุกต์สามัญมาก มีสระเสียงยาวมากกว่า สระเสียงสั้น มีคำเป็นสระเสียงยาวมากกว่าคำเป็นสระเสียงสั้น ที่เป็นคำตายจะมีคำตาย สระเสียงสั้นมากกว่าคำตายสระเสียงยาว พยัญชนะต้นมีเสียงอักษรต่ำมาก ร่องลงนามีเสียง อักษรกลางและสูงตามลำดับ มีเสียงควบกล้ำน้อย

3. ผลการวิเคราะห์ลีลาการขับเสภาพพบว่า ครูเสภาทั้ง 2 ท่าน ขับคำเน้นความ มากในบทชมคือรอยละ 62.00 ของเวลาการขับทั้งหมด และลดลงตามลำดับในบทรัก บทโกรธ และบทโศก ศิลปะการขับที่ไพเราะมากที่สุดคือ การกลั่นเสียง ซึ่งเป็นลักษณะทั่ว ๆ ไปของการขับเสภาทั้ง 4 ประเภท การขับบทชมและบทรัก ครูเสภาผู้ขับจะใช้ศิลปะการขับบางชนิดคือ ขับเน้นคำและความ เล่นลูกคอ และเล่นทำนองและใช้ไม้มาก การขับบทโกรธพบว่า ครูเสภา ขับโดยใช้ศิลปะเพียง 3 ชนิดคือ ขับคำเน้นความ เน้นคำและความโดยวิธีกระแทกเสียง และการกลั่นเสียง การขับบทโศก ครูเสภาทั้ง 2 ท่านขับคำเน้นความน้อยลงใช้ศิลปะการขับ หุขนิคยกเว้นการกระแทกเสียงเพียงอย่างเดียว

4. ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามครูภาษาไทยพบว่า คำนการเรียนการสอนโดยเฉลี่ยแล้ว ครูภาษาไทยสังเกตพบว่า นักเรียนชอบฟังครูขับเสภาให้ฟังเองในเวลาสอนวรรณคดีที่เป็นบทเสภา นักเรียนชอบเรียนวรรณคดีที่เป็นบทเสภาแบบขับเสภามากกว่าอ่านแบบทำนองเสนาะธรรมดา การเชิญผู้ทรงคุณวุฒิทางเสภามาบรรยายและขับเสภาให้นักเรียนฟังครูภาษาไทยทำอยู่ในระดับน้อยที่สุด ด้านความรู้และความสนใจเกี่ยวกับเรื่องเสภา ครูมีความรู้เรื่องการใช้ศิลปะการขับเสภาอยู่ในระดับน้อยแต่สนใจ อยากรู้ อยากเรียนเกี่ยวกับเรื่องเสภา เรื่องการขับการอ่านที่ถูกต้องวิธีเพื่อช่วยการเรียนการสอนภาษาไทยในระดับมาก ครูภาษาไทยมีความคิดเห็นพ้องกันเป็นส่วนมากกว่า ครูภาษาไทยควรรักและหวงแหนวรรณคดีมรดกของไทย ควรขับเสภาและอ่านทำนองเสนาะเป็นเองเป็นอย่างที่อื่นจะช่วยให้การเรียนการสอนในส่วนตัวครูเอง คำนการเรียนการสอนวรรณคดีประเภทวรรณคดีมรดกและช่วยให้นักเรียนมีความซาบซึ้งในวรรณคดีมรดกของไทยมากยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title An Analitical Study of "sepa" for Thai Literature
Instruction
Name Mr, Phaisal Wonksiri
Thesis Advisor Associate Professor Praphasri Siha-Umphai
Department Secondary Education
Academic Year 1982

ABSTRACT

The Purposes of this research were :

1. To collect sepa and study its historical background, including its various styles of recitation from relevant documents and resource persons.

2. To analyze the diction and recitation of sepa.

3. To investigate Thai teachers' opinions on learning and teaching sepa.

The methods of this research were as follows :

1. The researcher studied the historical background of sepa, the biographical backgrounds of khru sepa (those who recite it), krub (a musical instrument made of wood to be tapped along while sepa is being recited) making and krub playing from various documents and resource persons.

2. (a) Analyzing the diction in the ten selected verses drawn from four types of sepa entitled Khun Chang Khun Phaen, which

were dealing with beauty, love, anger and grief. A special type of analytical form was used in this diction analysis.

(b) Analyzing the styles of sepa recitation by having two khru sepa recite and record the same selected verses of each type of sepa within ten minutes. The analytical method adapted from Flanders' Interaction Analysis Technique was used in this recitation-style analysis to find out values in percentage. Then these values were presented in tables and explained in a descriptive form.

3. Investigating the Thai teachers' opinions on teaching sepa from questionnaires answered by 93 teachers in secondary schools in Ayuthaya and Bangkok. The random sampling technique was used to find out values in percentage together with mean and S.D. values. Then they were presented in tables and explained in a descriptive form.

The results of the research were as follows :

1. From the study through numbers of documents and resource persons, the researcher could collect information on sepa in various aspects : (a) presumption on possible definitions of sepa given by resource persons ; (b) sepa and its poetic forms ; its origin and evolution; (c) thirteen sepa which were frequently recited and performed; (d) performance of sepa; (e) styles of recitation of emotional sepa verses on beauty, love, anger and grief; (f) styles of recitation of Mon and Laotian sepa, including their historical backgrounds,

2. The diction analysis revealed that there were some similarities in the four emotional types of sepa. Most words were in a normal tone. Moreover, it was found out that the first consonants in most words were low consonants. Comparatively, there were less middle and high consonants in those words. And there were very small numbers of cluster sounds.

3. The analysis of recitation styles demonstrated by two khru sepa revealed that 62% of recitation was dealing with narrating a story. This technique of narration was found mostly in descriptive verses on beauty. There was less and less of this technique used in verses dealing with love, anger and grief. Moreover, it happened that there was a consistent use of the art of uttering only sounds with no words following them. These sounds were usually let out after the final sounds of some words in order to make a continuation from one word to another, and, sometimes make the recitation more beautiful. This art was found all over in the four types of sepa,

As for the recitation of sepa verses on beauty and love, a special emphasis on each word was made in order to arouse certain emotions. Sometimes, there was vibration of some sounds articulated from the throat to indicate firmness or greatness. Besides, there wa a little tune - playing.

The recitation of sepa verses on anger employed the technique of narration, the technique of stressing each word and the art of creating sounds after some words. In reciting sepa verses on grief, khru sepa used less the technique of narration.

All other techniques were used except emphasizing each word.

4. It was found out from the questionnaires that learners liked teachers to recite sepa verses to them. They also would rather have poetic works in sepa form to be recited than having them read out loud with certain rhythmic patterns. At school, there was the lowest rate of inviting resource persons to lecture on sepa and recite sepa verses. The teachers themselves were interested in the art of reciting sepa, but they had very little knowledge of it. Most of them agreed that Thai teachers should be able to both read poetic works rhythmically and should be able to recite sepa verses properly. This ability, they thought, could make their teaching of Thai literature more interesting and effective. As for the students, having listened to the recitation, they would be able to find Thai literary works appreciable.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้เกิดเป็นเรื่องราวได้โดยการแนะนำของท่านอาจารย์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุจริต เพ็ชรชอบ โค้ชช่วยให้แนวคิด ให้คำปรึกษาในเรื่องการหา หัวข้อเรื่อง และเอาใจใส่ติดตามผลงานของศิษย์ตลอดมาไม่ทอดทิ้งในเมื่อเวลาของการ ทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เกินนานผิดปกติ ผู้เป็นศิษย์ขอกราบขอบพระคุณในน้ำใจกรุณาของท่าน ไว้ ณ ที่นี้เป็นปฐม

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ประภาศรี สีหอำไพ อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ที่โค้ชช่วยแก้ไข แนะนำถ้อยคำสำนวนอย่างถี่ถ้วนยิ่ง ช่วยให้ผู้ทำวิจัยมีความมั่นใจ ในงานที่ออกมาแต่ละตอนว่าจะมีความผิดพลาดแต่เพียงส่วนน้อย

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรหมพรณ อุดมสิน โค้ชกรุณาใช้เวลา ตรวจแก้ไขคานสถิติวิเคราะห์ให้ควยน้ำใจกรุณาของอาจารย์ต่อศิษย์ในสำนักโดยไม่เห็นแก่ ความเห็นแก่เห็นน้อยของท่าน

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ สุระประณี นาคกรทรรพ ผู้เป็นที่พึ่งของศิษย์ ยามอันงานปัญญา ก็ช่วยจุดและจุดแสงสว่างให้จนศิษย์เดินทางไปในความมืดได้อย่างปลอดภัย เป็นที่พึ่งประหนึ่งแม่ของลูก

ขอกราบขอบพระคุณเวียงญาณของศาสตราจารย์ ทนอมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ ผู้ซึ่งไม่เคยแม้แต่สักครั้งจะไม่มีเวลาว่างเมื่อศิษย์ไปขอคำปรึกษาแมแต่ในยามเจ็บป่วยต่อสู้ กับโรคร้ายประจำตัวท่าน ขอเวียงญาณของท่านจงไปสู่สวรรค์ ท่านเป็น "ครู" ตลอดกาล ของศิษย์

วิทยานิพนธ์เรื่อง "เสภา" นี้จะไม่ถึงทางเป็นรูปร่างหรือเป็นเรื่องราวสำเร็จ ขึ้นมาได้เลยถ้าหากครูแจ่ม กล้ายสีทอง นักกวีศิลป์ 4 กองการสังคีต กรมศิลปากร เป็นผู้เป็นครูเสภาของผู้วิจัย เป็นที่พึ่งของเมื่อยามพมพพมา เป็นผู้ยากจนแต่เงินตรา

แต่นำใจมากยิ่งขึ้นกว่าสายน้ำสุพรรณและเจ้าพระยามารวมกัน ท่านเป็นผู้ทำให้ผู้วิจัยเกิดความ
รู้สึกมั่นใจยิ่งว่า วิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นสิ่งที่มีคุณค่าสูงยิ่งสิ่งหนึ่งในชีวิต " ขอโทษสิ่งที่
ไม่เคยมีใครโทษมาก่อนอย่างจริงจัง " ท่านทำให้ผู้วิจัยเกิดความรู้สึกที่ว่า " ได้ "
มากกว่ามากในการเลือกทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ศึกษขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้อย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ วิทยุอาณาทองสงค์ ยมะคุปต์ ครูเสภาเก่าแก่ผู้ให้ความเมตตา
ให้สัมภาษณ์ประวัติ ให้แนวคิดในการขับเสภา ให้พรทั้งผู้วิจัยคิดว่าคงมีคุณนอกกรอบครวั
ของท่านไคร้บ่นอญ คุณเหมือนผู้วิจัยจะเป็นคนสุดท้ายที่รู้เรื่องราวเสภาจากท่าน และได้รู้
ประวัติของท่านอย่างค่อนข้างละเอียด ทั้งบางอย่างที่ในกรอบครวัของท่านก็ไม่เคยทราบ
จากท่าน ขอวิทยุอาณาทองสงค์จงไปสู่สุคติพลเถิด

ขอกราบขอบพระคุณครูอาจารย์ผู้ทรงความรู้ทางเสภาที่กรุณาให้สัมภาษณ์อย่าง
เต็มใจทั้งที่แต่ละท่านมีงานตามมือและบางท่านก็เจ็บป่วย คือ ศาสตราจารย์มนตรี ตราโมท
อาจารย์ประเวศ กุญฑ์ คุณแม่ทวม ประสิทธิ์กุล คุณแม่แหม่รอย คุริยพันธ์ คุณแม่สุดจิต
คุริยประณีต อาจารย์เสรี หวังในธรรม พันฤพนธ์ คุริยพันธ์ ความรู้ในคานประวัติ
ครูเสภาและเรื่องราวของเสภาบางส่วนในคานการขับ การขับกรับ และประวัติความ
เป็นมาได้จากท่านเหล่านี้

ขอขอบพระคุณ คุณไพฑูริย์ เข้มแข็ง " พระ " ผู้เชี่ยวชาญของกรมศิลปากรให้
ความรู้คานเสภาว่า พี่ ๆ และเพื่อน ๆ และผู้เชี่ยวชาญในกองการสังคีต กรมศิลปากร
ผู้ให้ความเมตตาให้ความนับถือ ให้ความอนุเคราะห์ความสนทนสนมอันยากจะลืม

กราบขอบพระคุณ ท่านอาจารย์ผู้สอนในแผนกมัธยมทุกท่านที่กลัวจะไม่จบ
เพราะเรียนนานมีคปคิ กอຍถามไถ่อยู่เสมอ ขอขอบคุณเพื่อน ๆ รวมรุ่นมี 21-22 ทุกคน
ที่เป็นกำลังใจที่เยี่ยมและช่วยเหลือเสมอมา

กราบขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ช่วยกรุณาตรวจแก้ไขและนำมติคณะกรรมการ
ต่าง ๆ ให้ผู้วิจัย ยากที่จะลืมได้

อุปสรรคสำคัญที่สุดคือ การเงิน อันเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้วิทยานิพนธ์นี้ล่าช้า
จึงขอขอบพระคุณสภาวิจัยแห่งชาติและคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติที่ให้ทุนอุดหนุน
ส่วนหนึ่งในการทำวิจัยเรื่องนี้

ขอขอบคุณครูอาจารย์ในโรงเรียนทั้ง 8 ที่ตอบแบบสอบถามอย่างเต็มใจ
ช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ดีและช่วยให้วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จได้

ท้ายกติกกรรมประกาศอันมีคยาวิเศษนี้ ขอกราบวิญญาคุณพ่อคุณแม่ ผู้ให้
ร่างกาย วิญญาณ สติปัญญา และความยากจนคนแค่นี้เป็นขุมกำลังผลักดันชีวิตผู้วิจัยจาก
ดวงธุลีดินให้จับกลุ่มเป็นก้อนดินก้อนหนึ่งได้

ไพศาล วงษ์ศิริ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
รายการตารางประกอบ	ค
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	21
ขอบเขตของการวิจัย	21
ข้อตกลงเบื้องต้น	21
ความจำกัดของการวิจัย	22
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	22
คำจำกัดความ	23
2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	25
ความหมายคำว่า เสภา	25
กลอนเสภา	36
มูลเหตุการขับเสภา	40
วิวัฒนาการของเสภา	47
เรื่องที่ใช้ขับและแสดงเสภา	58
อุปกรณ์ที่ประกอบการเล่นขับเสภา	167

	ครูเสภา	176
	การขับกลอนเสภา	249
3	วิธีดำเนินการวิจัย	323
	การศึกษาคนควาข้อมูล	323
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	326
	ตัวอย่างประชากร	
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	329
	การวิเคราะห์ข้อมูล	330
4	ผลการวิเคราะห์หัตถลักษณะตามการใช้คำในบทเสภาและผลการวิเคราะห์ลีลา การขับเสภา	333
	ก. ผลการวิเคราะห์หัตถลักษณะตามการใช้คำในบทเสภา	333
	ข. การวิเคราะห์ลีลาการขับเสภา	361
5	การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม	385
6	สรุปผลการวิจัย อภิปราย และขอเสนอแนะ	398
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	398
	วิธีดำเนินการวิจัย	398
	สรุปผลการวิจัย	399
	อภิปรายผลการวิจัย	411
	ขอเสนอแนะ	422
	บรรณานุกรม	426

ภาคผนวก	437
ก. บทเสภาที่ใช้วิเคราะห์หัตถลักษณ์คานการไขคว่ำและไขวิเคราะห์ลาย การขี้	438
ข. ตารางวิเคราะห์หัตถลักษณ์คานการไขคว่ำในบทเสภา	447
ค. การหาค่าความเที่ยงของการจำแนกพฤติกรรม	449
ง. แบบสอบถาม	454
จ. รูปภาพครูเสภา	463
ประวัติผู้เขียน	466

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

1	ตารางวิเคราะห์ต้นทุนลักษณะงานการใช้จ่ายในบพเสภาพทเสาวรจันี (ชม)..	334
	ตารางที่ 1 ก. เสียงวรรณยุกต์ คำเป็นคำตาย สระเสียงสั้น-ยาว	334
	ตารางที่ 1 ข. เสียงพยัญชนะท้าย (เสียงสะกด)	335
	ตารางที่ 1 ค. (1.1) การใ้เสียงพยัญชนะต้น (กลุ่มเสียงอักษรกลาง) ...	336
	ตารางที่ 1 ค. (1.2) การใ้เสียงพยัญชนะต้น (กลุ่มเสียงอักษรสูง)	337
	ตารางที่ 1 ค. (1.3) การใ้เสียงพยัญชนะต้น (กลุ่มเสียงอักษรต่ำ)	338
	ตารางที่ 1 ค. (1.4) การใ้เสียงพยัญชนะต้น (กลุ่มเสียงพยัญชนะ- ความกล้า).....	340
2	ตารางวิเคราะห์ต้นทุนลักษณะงานการใช้จ่ายในบพเสภาพทนำร้ปราโมทย์(รัก)	341
	ตารางที่ 2 ก. เสียงวรรณยุกต์ คำเป็นคำตาย สระเสียงสั้น-ยาว	341
	ตารางที่ 2 ข. เสียงพยัญชนะท้าย(เสียงสะกด).....	342
	ตารางที่ 2 ค. (2.1) การใ้เสียงพยัญชนะต้น(กลุ่มเสียงอักษรกลาง)..	343
	ตารางที่ 2 ค. (2.2) การใ้เสียงพยัญชนะต้น (กลุ่มเสียงอักษรสูง)..	344
	ตารางที่ 2 ค. (2.3) การใ้เสียงพยัญชนะต้น (กลุ่มเสียงอักษรต่ำ)..	345
	ตารางที่ 2 ค. (2.4) การใ้เสียงพยัญชนะต้น (กลุ่มเสียงอักษร ความกล้า)	346
3	ตารางวิเคราะห์ต้นทุนลักษณะงานการใช้จ่ายในบพเสภาพทพีโรชวาทัง(โกรธ)	347
	ตารางที่ 3 ก. เสียงวรรณยุกต์ คำเป็นคำตาย สระเสียงสั้น-ยาว	347
	ตารางที่ 3 ข. เสียงพยัญชนะท้าย (เสียงสะกด)	348
	ตารางที่ 3 ค. (3.1) การใ้เสียงพยัญชนะต้น (กลุ่มเสียงอักษรกลาง)	349

ตารางที่ 3 ค. (3.2)	การใช้เสียงพยัญชนะต้น (กลุ่มเสียงอักษรสูง)	350
ตารางที่ 3 ค. (3.3)	การใช้เสียงพยัญชนะต้น (กลุ่มเสียงอักษรต่ำ)	351
ตารางที่ 3 ค. (3.4)	การใช้เสียงพยัญชนะต้น (กลุ่มเสียงอักษร ควบกล้ำ)	353
4	ตารางวิเคราะห์หมื่นลักษณะคานการใช้คำในบทเสภา บทสลัลาบั้งคพิสัย (ไว้ศก)	354
ตารางที่ 4 ก.	เสียงวรรณยุกต์ คำเป็นคำตาย สระเสียงสั้น-ยาว ..	354
ตารางที่ 4 ข.	เสียงพยัญชนะท้าย (เสียงสะกด)	355
ตารางที่ 4 ค. (4.1)	การใช้เสียงพยัญชนะต้น (กลุ่มเสียงอักษรกลาง)	356
ตารางที่ 4 ค. (4.2)	การใช้เสียงพยัญชนะต้น (กลุ่มเสียงอักษรสูง)	357
ตารางที่ 4 ค. (4.3)	การใช้เสียงพยัญชนะต้น (กลุ่มเสียงอักษรต่ำ)	358
ตารางที่ 4 ค. (4.4)	การใช้เสียงพยัญชนะต้น (กลุ่มเสียงอักษร- ควบกล้ำ)	360
5	ตารางมิตีแสดงการอยละของลีลาการขับเสภากระบวณชม (เสาวรจณี) จากการขับของครูประเวท ภูมิท	369
6	ตารางมิตีแสดงการอยละของลีลาการขับเสภากระบวณชม (เสาวรจณี) จากการขับของครูแจ่ง คล้ายสีทอง	371
7	ตารางมิตีแสดงการอยละของลีลาการขับเสภากระบวณรัก (นารีปราโมทย์) จากการขับของครูประเวท ภูมิท	373
8	ตารางมิตีแสดงการอยละของลีลาการขับเสภากระบวณรัก (นารีปราโมทย์) จากการขับของครูแจ่ง คล้ายสีทอง	375

ตารางที่

หน้า

9	ตารางมิติแสดงการย่อยละของสี่ลาการขั้วเสภาภระบวนโกธร (พีโรทวาทัง) จากการขั้วของครุประเวท ฃุมุท	377
10	ตารางมิติแสดงการย่อยละของสี่ลาการขั้วเสภาภระบวนโกธร (พีโรทวาทัง) จากการขั้วของครุแฉง คลายสี่ทอง	379
11	ตารางมิติแสดงการย่อยละของสี่ลาการขั้วเสภาภระบวนโศก (สัลลาปังกพิสัย) จากการขั้วของครุประเวท ฃุมุท	381
12	ตารางมิติแสดงการย่อยละของสี่ลาการขั้วเสภาภระบวนโศก (สัลลาปังกพิสัย) จากการขั้วของครุแฉง คลายสี่ทอง	383
13	สถานภาพของครุภาษาไทยผูคอบแบบสอบถาม	385
	ตารางที่ 13 ก. เพทและอาญู	385
	ตารางที่ 13 ข. คุณวุฒิตางคานการศีกษาคานภาษาไทย	386
	ตารางที่ 13 ค. ระคัษัณที่สอณและจ่านวามีที่สอณวรวณคคีไทย	386
	ตารางที่ 13 ง. การอานท่านองเสนาะและการขั้วเสภา	387
14	ประสคการณการสอณ	388
15	ความรูเรองเสภา	392
16	ความสนใจ	394
17	ความคคเคเห็น	396
18	แสดงเปอรเชนตรวมของความแตกตางของการบ้นที่กพคคคกรรม คานสี่ลาการขั้ว	450